

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
JEAN RICHARD DE LA TOUR
prednesené 3. marca 2022¹

Vec C-420/20

HN

Trestné konanie

za účasti:

Sofijska rajonna prokuratura

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia, Bulharsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Justičná spolupráca v trestných veciach – Smernica (EÚ) 2016/343 – Článok 8 ods. 1 – Právo byť prítomný na konaní pred súdom – Článok 8 ods. 2 – Vzdanie sa práva byť prítomný na konaní pred súdom – Výkon rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu uložený proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny obvinenému v trestnom konaní – Zlučiteľnosť“

I. Úvod

1. Prejednávaná vec sa vyznačuje paradoxom, ktorý vedie k ťažko prekonateľnému rozporu. Dotknutá osoba, albánsky štátny príslušník, je obvinená bulharskými orgánmi činnými v trestnom konaní zo spáchania závažného trestného činu, v prípade ktorého ustanovenia bulharského trestného poriadku vyžadujú, aby bola táto osoba prítomná na súdnom konaní. Ustanovenia bulharského zákona o cudzincoch zároveň vyžadujú, aby bola táto osoba odsunutá do krajiny pôvodu a aby jej bol zakázaný pobyt a vstup na bulharské územie počas obdobia piatich rokov. Z toho vyplýva, že tejto dotknutej osobe je bránené zúčastniť sa na súdnom konaní, hoci je to podľa ustanovení vnútroštátneho práva jej povinnosť a podľa ustanovení práva Únie jej právo.

2. Svojimi prejudiciálnymi otázkami teda vnútroštátny súd v podstate žiada od Súdneho dvora, aby spresnil, do akej miery právo obvineného byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, zaručené v článku 8 smernice (EÚ) 2016/343², umožňuje členskému štátu, aby vykonal rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny obvinenému zo spáchania závažného trestného činu, ktorý ešte nebol súdený.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² Smernica Európskeho parlamentu a Rady z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní (Ú. v. EÚ L 65, 2016, s. 1).

3. V týchto návrhoch najprv vysvetlím dôvody, pre ktoré treba tieto otázky preskúmať jednak so zreteľom na požiadavky smernice 2016/343 týkajúcej sa práva byť prítomný na súdnom konaní a jednak so zreteľom na pravidlá formulované v smernici Európskeho parlamentu a Rady 2008/115/ES zo 16. decembra 2008 o spoločných normách a postupoch členských štátov na účely návratu štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa neoprávnene zdržiavajú na ich území³.

4. Ďalej vysvetlím dôvody, pre ktoré v situácii, v ktorej je proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny obvinenému v trestnom konaní prijaté rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, dodržanie článku 8 ods. 1 smernice 2016/343 vyžaduje, aby bolo v každom jednotlivom prípade overené, či okamžitý výkon tohto rozhodnutia umožňuje tomuto štátnemu príslušníkovi byť prítomný na súdnom konaní a či prípadne nie je potrebné odložiť odsun alebo zrušiť či pozastaviť zákaz vstupu a pobytu v súlade s príslušnými ustanoveniami smernice 2008/115.

5. Uvediem tiež, že ustanovenia formulované v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343 nebránia tomu, aby členský štát súdil uvedeného štátneho príslušníka v jeho neprítomnosti pod podmienkou, že bol tento štátny príslušník včas informovaný nielen o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti, ale aj o osobitných opatreniach, ktoré má k dispozícii na to, aby sa zúčastnil na súdnom konaní alebo že táto osoba, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, je riadne zastúpená obhajcom, ktorého si zvolila sama alebo ktorý bol ustanovený *ex offio*.

6. Naproti tomu vysvetlím dôvody, pre ktoré tento článok bráni tomu, aby sa súdne konanie uskutočnilo v neprítomnosti obvineného, keď obvinený napriek tomu, že bol informovaný o dôsledkoch neúčasti, vyjadril svoju vôľu vzdať sa svojho práva byť prítomný na súdnom konaní iba počas prípravného konania v čase, keď dátum súdneho konania ešte nebol určený.

7. Napokon spresním, prečo článok 8 ods. 1 smernice 2016/343, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci, podľa môjho názoru bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že obvinený je povinný zúčastniť sa na súdnom konaní.

II. Právny rámec

A. Právo Únie

1. Smernica 2016/343

8. Smernica 2016/343 v súlade so svojím článkom 1, nazvaným „Predmet úpravy“, stanovuje minimálne pravidlá týkajúce sa jednak určitých aspektov prezumpcie nevinoty a jednak práva byť prítomný na súdnom konaní.

³ Ú. v. EÚ L 348, 2008, s. 98.

9. Článok 8 tejto smernice, nazvaný „Právo byť prítomný na súdnom konaní“, v odsekoch 1 až 4 stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci.

2. Členské štáty môžu stanoviť, že súdne konanie, ktoré môže viesť k rozhodnutiu o vine alebo nevine podozrivej alebo obvinenej osoby, sa môže konať v jej neprítomnosti, ak:

a) podozrivá alebo obvinená osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo

b) podozrivú alebo obvinenú osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje splnomocnený obhajca, ktorého určila buď podozrivá, alebo obvinená osoba, alebo štát.

3. Rozhodnutie, ktoré bolo prijaté v súlade s odsekom 2, sa môže voči dotknutej osobe vykonať.

4. Ak členské štáty umožňujú viesť súdne konania v neprítomnosti podozrivých alebo obvinených osôb, ale nie je možné splniť podmienky stanovené v odseku 2 tohto článku, pretože podozrivú alebo obvinenú osobu nebolo možné napriek primeranému úsiliu nájsť, členské štáty môžu stanoviť, že rozhodnutie sa i tak môže vyniesť a vykonať. V takom prípade členské štáty zabezpečia, aby vtedy, keď sú podozrivé alebo obvinené osoby informované o rozhodnutí, najmä pri zadržaní, boli tiež informované o možnosti napadnúť rozhodnutie a o práve na nové súdne konanie alebo iný opravný prostriedok v súlade s článkom 9.“

10. Článok 9 uvedenej smernice, nazvaný „Právo na nové súdne konanie“, uvádza:

„Členské štáty zabezpečia, aby v prípadoch, keď podozrivé alebo obvinené osoby neboli prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci a keď neboli splnené podmienky stanovené v článku 8 ods. 2, mali právo na nové súdne konanie alebo iný zákonný opravný prostriedok, ktorý umožní nové posúdenie skutkovej podstaty [nové vecné posúdenie – *neoficiálny preklad*] veci vrátane preskúmania nových dôkazov a môže viesť k zmene pôvodného rozhodnutia. V tejto súvislosti členské štáty zabezpečia, aby uvedené podozrivé a obvinené osoby mali právo byť prítomné, efektívne sa zúčastňovať v súlade s postupmi podľa vnútroštátneho práva a uplatňovať svoje právo na obhajobu.“

2. Smernica 2008/115

11. V súlade so svojím článkom 1, nazvaným „Predmet úpravy“, sa smernicou 2008/115 „ustanovujú spoločné normy a postupy, ktoré sa majú uplatňovať v členských štátoch na návrat neoprávnene sa zdržiavajúcich štátnych príslušníkov tretích krajín v súlade so základnými právami ako všeobecnými zásadami práva [Únie] a medzinárodného práva...“

12. Článok 3 tejto smernice, nazvaný „Vymedzenie pojmov“, uvádza:

„Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

...

- 4) ‚rozhodnutie o návrate‘ je správne alebo súdne rozhodnutie, alebo akt, ktorým sa ustanovuje alebo vyhlasuje, že štátny príslušník tretej krajiny sa zdržiava na území neoprávnene a ktorým sa ukladá alebo ustanovuje povinnosť návratu;
- 5) ‚odsun‘ je vykonanie povinnosti návratu, teda fyzický transport z členského štátu;
- 6) ‚zákaz vstupu‘ je správne alebo súdne rozhodnutie alebo akt, ktorým sa na stanovené obdobie zakazuje vstup na územie členských štátov a pobyt na tomto území a ktoré je pripojené k rozhodnutiu o návrate;

...“

13. Článok 9 uvedenej smernice, nazvaný „Odklad odsunu“, v odseku 2 stanovuje:

„Členské štáty môžu odložiť odsun na primeranú dobu, pričom zohľadnia osobitné okolnosti konkrétneho prípadu. Členské štáty zohľadnia najmä:

- a) fyzický alebo duševný stav štátneho príslušníka tretej krajiny;
- b) technické dôvody, ako napríklad nedostatok dopravných prostriedkov alebo nemožnosť odsunu z dôvodu nedostatočnej identifikácie.“

14. Článok 11 tej istej smernice, nazvaný „Zákaz vstupu“, v odseku 3 štvrtom pododseku stanovuje:

„Členské štáty môžu v jednotlivých prípadoch alebo v určitých kategóriách prípadov zákaz vstupu zrušiť alebo pozastaviť z iných dôvodov [ako sú uvedené v predchádzajúcich pododsekoch].“

B. Bulharské právo

1. Trestný poriadok

15. § 247b Nakazatelno-procesualen kodex (Trestný poriadok)⁴ stanovuje:

„1. ... Na príkaz sudcu spravodajcu sa obžalovanému doručí kópia obžaloby. Spolu s doručením obžaloby je obžalovaný informovaný o nariadení predbežného pojednania obžaloby a o otázkach uvedených v § 248 ods. 1, o jeho práve byť prítomný spolu s obhajcom a o jeho možnosti nechať si ustanoviť obhajcu v prípadoch uvedených v § 94 ods. 1, ako aj o skutočnosti, že vec možno prejednať a rozhodnúť o nej v jeho neprítomnosti, pokiaľ sú splnené podmienky podľa § 269.

2. O predbežnom pojednaní obžaloby a o otázkach uvedených v § 248 ods. 1 sa upovedomí prokurátor a obhajca, ako aj poškodený alebo jeho dedičia alebo poškodená právnická osoba, ktorí sú poučení o svojom práve splnomocniť obhajcu.

...“

⁴ Ďalej len „NPK“.

16. § 248 ods. 1 NPK v znení uplatniteľnom na skutkové okolnosti vo veci samej uvádza:

„... Pri predbežnom prejednaní obžaloby sa posudzujú tieto otázky:

...

- (2) či existujú dôvody na zastavenie alebo prerušenie trestného konania;
- (3) či počas prípravného konania došlo k napravitel'nému podstatnému porušeniu procesných predpisov, ktoré viedlo k obmedzeniu procesných práv obvineného, poškodeného alebo jeho dedičov;
- (4) či vec treba preskúmať podľa osobitných predpisov;

...

(8) nariadenie pojednávania a určenie osôb, ktoré na neho treba predvolať.“

17. § 269 NPK stanovuje:

„1. V prípade obvinenia zo závažného trestného činu je účasť obžalovaného na pojednávaní povinná.

2. Súd môže nariadiť, aby sa obžalovaný dostavil aj vo veciach, v ktorých jeho účasť nie je povinná, ak je to nevyhnutné na zistenie objektívnej pravdy.

3. Ak to nebráni zisteniu objektívnej pravdy, vec možno prejsť v neprítomnosti obžalovaného, ak:

- (1) sa nenachádza na adrese, ktorú uviedol, alebo zmenil adresu bez toho, aby o tom informoval príslušný orgán;
- (2) miesto jeho pobytu v krajine nie je známe a na základe dôkladného šetrenia sa ho nepodarilo zistiť;
- (3) ... napriek tomu, že bol riadne predvolaný, náležite neodôvodnil svoju neúčasť a bol dodržaný postup upravený v § 247b ods. 1;
- (4) ... sa zdržiava mimo územia Bulharskej republiky a:
  - a) miesto jeho pobytu nie je známe;
  - b) nemožno ho predvolať z iných dôvodov;
  - c) bol riadne predvolaný a svoju neúčasť náležite neodôvodnil.“

2. *Zákon o cudzincoch v Bulharskej republike*

18. Zákon za čuždencite v Republika Bălgarija (zákon o cudzincoch v Bulharskej republike)⁵ z 23. decembra 1998 v znení, ktoré sa uplatňuje na skutkový stav vo veci samej, preberá smernicu 2008/115⁶.

19. Podľa § 10 ods. 1 ZČRB:

„1. ... Udelenie víza alebo vstup cudzinca do krajiny sa zamietne, ak:

...

(7) ... sa pokúsil o vstup alebo tranzit s použitím nepravých alebo sfaľšovaných dokladov, víza alebo povolenia na pobyt;

...

(22) ... existujú dôkazy, že účelom jeho vstupu je využiť krajinu ako tranzitnú krajinu pri migrácii do tretieho štátu;

...“

20. V súlade s § 10 ods. 2 ZČRB:

„2. ... V prípadoch uvedených v odseku 1 možno udeliť vízum alebo povoliť vstup na územie Bulharskej republiky, ak existujú humanitárne dôvody alebo ak si to vyžaduje záujem štátu alebo splnenie medzinárodných záväzkov.“

21. Podľa § 41 ods. 5 ZČRB:

„...Návrat sa nariadi, ak:

...

(5) ... sa zistí, že cudzinec pri vstupe prekročil štátnu hranicu v súlade so zákonom, ale pokúsi sa ju opustiť cez miesto, ktoré na to nie je určené, alebo s nepravým alebo sfaľšovaným cestovným pasom alebo náhradným cestovným dokladom.“

22. § 42 h ods. 1 ZČRB stanovuje:

„... Zákaz vstupu a pobytu na území členských štátov Európskej únie sa uloží, ak:

(1) sú splnené podmienky podľa § 10 ods. 1;

...

⁵ DV č. 153, ďalej len „ZČRB“.

⁶ Po žiadosti Súdneho dvora o vysvetlenie vnútroštátny súd spresnil, že článok 16 Zákon za izmenenie i dopalnenie na zakona za čuždencite v Republika Bălgarija (zákon o zmene a doplnení zákona o cudzincoch v Bulharskej republike, DV č. 36), z 15. mája 2009, uvádza, že požiadavky smernice 2008/115 boli implementované.

3. ... Zákaz vstupu a pobytu na území členských štátov Európskej únie sa uloží na [obdobie najviac] päť rokov. Zákaz vstupu a pobytu na území členských štátov Európskej únie môže trvať dlhšie ako päť rokov, keď osoba predstavuje vážnu hrozbu pre verejný poriadok alebo národnú bezpečnosť.
- (4) ... Zákaz vstupu možno uložiť súčasne s donucovacím správnym opatrením podľa § 40 ods. 1 bodu 2 alebo podľa § 41, ak sú splnené podmienky podľa § 10 ods. 1“

23. § 44 ods. 5 ZČRB stanovuje:

„5 ... Ak existujú prekážky, ktoré bránia cudzincovi okamžite opustiť krajinu alebo vstúpiť do inej krajiny a nie je stanovené žiadne opatrenie na jeho okamžitý odsun, orgán, ktorý vydal rozhodnutie o uložení donucovacieho správneho opatrenia, alebo riaditeľ riaditeľstva pre migráciu po posúdení individuálnych okolností a nebezpečenstva úteku či zabránenia vrátenia iným spôsobom nariadi podľa podmienok stanovených vykonávacou vyhláškou k tomuto zákonu výkon niektorého z nasledujúcich zabezpečovacích opatrení ako celok alebo oddelene:

- (1) uvedený cudzinec je povinný každý týždeň sa dostaviť na miestne oddelenie ministerstva vnútra v jeho mieste pobytu;

...“

24. Podľa § 44 ods. 6 ZČRB:

„... Ak bolo donucovacie správne opatrenie podľa § 39a ods. 1 bodov 2 a 3 prijaté voči cudzincovi a tento cudzinec bráni výkonu rozhodnutia, ktorým sa ukladá uvedené opatrenie, alebo ak existuje riziko jeho úteku, orgány uvedené v odseku 1 môžu prijať rozhodnutie o zaistení tohto cudzinca v osobitnom zariadení na dočasné umiestnenie cudzincov, aby sa pripravilo jeho vrátenie na hranicu Bulharskej republiky alebo jeho vyhostenie. Zaistenie sa nariadi takisto v prípade, keď cudzinec nedodrží podmienky zabezpečovacích opatrení stanovených v odseku 5.“

III. Skutkový stav sporu vo veci samej a prejudiciálne otázky

A. Skutkový stav sporu

25. Sofijska rajonna prokuratura (Okresná prokuratúra Sofia, Bulharsko) začala trestné stíhanie proti HN, albánskemu štátnemu príslušníkovi, z dôvodu, že 11. marca 2020 mal použiť nepravé zahraničné doklady totožnosti, a to cestovný pas a preukaz totožnosti, na hraničnom priechode letiska Sofia s cieľom opustiť bulharské územie a odcestovať do Spojeného kráľovstva. Tento trestný čin predstavuje v zmysle príslušnej vnútroštátnej právnej úpravy závažný trestný čin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody viac ako päť rokov.

26. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v čase zatknutia HN, 11. marca 2020, Granično policejsko upravlenie (Správa bulharskej hraničnej polície, Bulharsko) začala prípravné konanie na Okresnej prokuratúre Sofia. Nasledujúci deň riaditeľ správy bulharskej hraničnej polície v Sofii prijal proti HN jednak rozhodnutie o návrate na základe § 41 bodu 5 a § 44 ods. 1 ZČRB a jednak „zákaz vstupu a pobytu“ na obdobie 5 rokov od 12. marca 2020 do 11. marca 2025 na základe § 43 h ods. 3 a 4 v spojení s § 10 ods. 1 bodmi 7 a 22, ako aj § 44 ods. 1 ZČRB.

27. Proti týmto dvom donucovacím správny opatreniam nebol podaný žiadny opravný prostriedok.

28. Dňa 27. apríla 2020 bolo HN a jeho obhajcovi ustanovenému *ex offio* doručené uznesenie o vznesení obvinenia pre úmyselné použitie nepravých dokladov totožnosti v súlade s § 316 v spojení s § 308 ods. 1 a 2 Nakazatelen kodex (Trestný poriadok). Pri tejto príležitosti bol HN v prítomnosti tlmočníka poučený o jeho právach, vrátane práv uvedených v § 269 NPK, ktoré sa týkajú priebehu a dôsledkov konania v neprítomnosti. Na výsluchu vykonanom v ten istý deň vyhlásil, že rozumie právam, ktoré mu boli oznámené, a že sa nechce zúčastniť na konaní.

29. Dňa 27. mája 2020 Okresná prokuratúra Sofia predložila na vnútroštátny súd obžalobu, na základe ktorej sa začalo trestné konanie vo veci samej.

30. Dňa 16. júna 2020 HN opustil zariadenie na dočasné umiestnenie pre štátnych príslušníkov tretích krajín a na účely výkonu opatrení, ktoré boli proti nemu prijaté, bol prepravený na štátnu hranicu na hraničný priechod Gueševo.

31. Uznesením z 24. júna 2020 bol dátum predbežného prejednávania obžaloby určený na 23. júla 2020 a sudca spravodajca nariadil, aby boli HN prostredníctvom zamestnancov riaditeľstva pre migráciu bulharského ministerstva vnútra odovzdané kópie uvedeného uznesenia a obžaloby v albánskom jazyku s prihliadnutím na požiadavky § 247 b ods. 3 NPK. Bolo tiež uvedené, že prítomnosť HN na pojednávaní je podľa § 269 ods. 1 NPK povinná a že konanie sa môže uskutočniť v neprítomnosti obžalovaného za podmienok stanovených v § 269 ods. 3 NPK.

32. Dňa 16. júla 2020 riaditeľstvo pre migráciu bulharského ministerstva vnútra informovalo vnútroštátny súd, že HN opustil zariadenie na dočasné umiestnenie a bol prepravený na štátnu hranicu. Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že HN nebol informovaný o začatí súdneho konania proti nemu.

33. Na verejnom pojednávaní, ktoré sa konalo 23. júla 2020, Okresná prokuratúra Sofia vyhlásila, že sú splnené podmienky vyžadované na uskutočnenie konania v neprítomnosti, keďže HN sa nachádza mimo bulharského územia a miesto jeho pobytu nie je známe. Bulharské justičné orgány totiž v súčasnosti nevedia, kde sa táto osoba nachádza.

B. Konanie vo veci samej

34. Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že podľa § 10 ods. 1 a 2 ZČRB v prípade, ak je proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny začaté trestné konanie z dôvodu, že sa pokúsil o vstup na územie alebo tranzit cezeň s použitím nepravých alebo falošných dokladov, je jeho právo byť osobne prítomný na trestnom konaní začatom proti nemu ohrozené.

35. Vnútroštátny súd preto zvažuje tri scenáre, aby napravil toto porušenie práv obvinenej osoby.

36. Vnútroštátny súd sa domnieva, že v prípade, ak došlo k odsunu obvinenej osoby a bol jej uložený zákaz vstupu a pobytu v štáte, v ktorom je trestne stíhaná, bolo by možné v súlade s príslušnými medzinárodnými nástrojmi určiť miesto pobytu tejto osoby v zahraničí a informovať ju o konaní a potom uskutočniť súdne konanie v jej neprítomnosti, keďže jej zastúpená obhajcom ustanoveným *ex offio*.

37. Druhý scenár spočíva v prerušení trestného konania až do uplynutia doby platnosti opatrenia o zákaze vstupu a pobytu, aby bolo zaručené dodržanie procesných práv uvedenej osoby.

38. Tretí scenár spočíva v tom, že sa vopred určia dátumy pojednávania a služby hraničnej polície na bulharskom ministerstve vnútra budú informované o tom, že sú povinné vpustiť obvineného na vnútroštátne územie, aby napriek zákazu vstupu prijatému proti nemu mohol v plnom rozsahu vykonať právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, ktoré má podľa článku 8 ods. 1 smernice 2016/343. To by však znamenalo podmieniť právo byť prítomný na súdnom konaní tým, že výkonná moc najprv vydá povolenie na vstup na vnútroštátne územie. Vnútroštátny súd zdôrazňuje, že toto povolenie nie je preskúmateľné súdom, čo by v praxi spôsobilo administratívne prekážky ovplyvňujúce právo na spravodlivý proces.

C. Prejudiciálne otázky

39. Za týchto okolností Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia, Bulharsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Je prípustné obmedzenie práva obvinených osôb byť osobne prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní vo vlastnej veci, stanoveného v článku 8 ods. 1 [smernice 2016/343], prostredníctvom vnútroštátnych právnych predpisov, podľa ktorých formálne obvineným cudzincom možno v správnom konaní uložiť zákaz vstupu a pobytu v krajine, v ktorej prebieha trestné konanie?
2. V prípade, ak bude odpoveď na prvú otázku kladná, boli by podmienky podľa článku 8 ods. 2 písm. a) alebo b) [smernice 2016/343] na uskutočnenie súdneho konania v neprítomnosti obvineného cudzinca splnené, ak bol tento obvinený, cudzí štátny príslušník, riadne informovaný o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti a zastupuje ho splnomocnený obhajca, ktorého si určil buď obvinený, alebo ktorého určil štát *ex offio*, ale osobnej účasti obvineného cudzieho štátneho príslušníka bráni zákaz vstupu a pobytu v krajine, v ktorej prebieha trestné konanie, vydaný v správnom konaní?
3. Môže sa právo obvineného byť osobne prítomný na súdnom konaní stanovené v článku 8 ods. 1 [smernice 2016/343] zmeniť na procesnú povinnosť tejto osoby, s tým, že členské štáty tým [zabezpečujú] vyššiu úroveň ochrany v zmysle odôvodnenia 48 tejto smernice, alebo je takýto prístup v rozpore s odôvodnením 35 tej istej smernice, v ktorom sa uvádza, že právo obvineného byť prítomný na súdnom konaní nie je absolútne a je možné sa ho vzdať?
4. Je vzdanie sa práva byť osobne prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci podľa článku 8 ods. 1 [smernice 2016/343], ktoré obvinený vyjadril vopred a jednoznačne v priebehu prípravného konania, prípustné, pokiaľ bola uvedená osoba informovaná o dôsledkoch neúčasti?“

D. Konanie na Súdnom dvore

40. K týmto otázkam podali písomné pripomienky nemecká vláda, maďarská vláda, holandská vláda, ako aj Európska komisia.

41. Dňa 5. októbra 2021 zaslal Súdny dvor vnútroštátnemu súdu žiadosť o informácie týkajúce sa právneho rámca sporu vo veci samej, na ktorú tento súd odpovedal 11. októbra 2021.

42. Na pojednávaní HN a Komisia predniesli svoje ústne pripomienky.

IV. Analýza

A. Úvodná pripomienka

43. Na úvod uvediem pripomienku k relevantnému právnemu rámcu.

44. Myslím si totiž, že položené otázky si vyžadujú zohľadniť iné právne normy Únie, ako sú tie, ktoré sú zhrubne uvedené v rozhodnutí vnútroštátneho súdu.⁷

45. Vnútroštátny súd totiž žiada Súdny dvor, aby vyložil znenie článku 8 smernice 2016/343 v osobitnej situácii, v ktorej bolo proti obvinenej osobe vydané jednak opatrenie o odsune a jednak opatrenie o zákaze vstupu a pobytu na vnútroštátnom území na obdobie piatich rokov podľa ZČRB.

46. Tieto opatrenia nepredstavujú trest, ale donucovacie opatrenia, ktoré možno prijať nezávisle od začatia trestného konania. V nadväznosti na žiadosť o vysvetlenie formulovanú Súdny dvorom vnútroštátny súd uviedol, že ZČRB, na základe ktorého boli tieto opatrenia prijaté, preberá smernicu 2008/115. Vzhľadom na tieto informácie a na nedostatok spresnení, ktoré by mohla v tejto veci poskytnúť bulharská vláda, sa domnievam, že situácia HN patrí do pôsobnosti smernice 2008/115 v súlade s jej článkom 2 ods. 1 Nič nenasvedčuje tomu, že Bulharská republika sa rozhodla vylúčiť uplatňovanie tejto smernice na situácie uvedené v jej článku 2 ods. 2.

47. Ak teda niečo iné nevyplynie zo spresnení, ktoré by mohla poskytnúť bulharská vláda, zdá sa na jednej strane, že rozhodnutie, ktorým príslušné vnútroštátne orgány nariadili návrat dotknutej osoby do krajiny pôvodu, predstavuje „rozhodnutie o návrate“ v zmysle článku 3 bodu 4 smernice 2008/115, ktoré teda so sebou prináša jej „odsun“ z bulharského územia v zmysle článku 3 bodu 5 tejto smernice, a na druhej strane, že rozhodnutie, ktorým tieto orgány prijali opatrenie o zákaze vstupu a pobytu, predstavuje „zákaz vstupu“ v zmysle článku 3 bodu 6 uvedenej smernice.

48. Otázky, ktoré kladie vnútroštátny súd, si preto podľa môjho názoru vyžadujú pripomenúť pravidlá upravené v smernici 2008/115 a spojiť ich so zásadami formulovanými v rámci smernice 2016/343.

B. Rozsah práva byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci tak, ako je zakotvené v článku 8 ods. 1 smernice 2016/343 (prvá otázka)

49. Svojou prvou otázkou vnútroštátny súd v podstate žiada od Súdneho dvora, aby rozhodol, či sa článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej praxi, podľa ktorej príslušné vnútroštátne orgány môžu vykonať rozhodnutie o návrate, ku ktorému je

⁷ Pripomínam, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že v rámci spolupráce s vnútroštátnymi súdnymi orgánmi zavedenej v článku 267 ZFEÚ je úlohou Súdneho dvora poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť v spore, ktorý prejednáva. Z tohto hľadiska môže Súdny dvor zohľadniť právne normy Únie, na ktoré vnútroštátny súd neodkázal vo svojich prejudiciálnych otázkach, pokiaľ sú tieto normy nevyhnutné na účely preskúmania sporu vo veci samej. Pozri najmä rozsudky z 29. apríla 2021, Banco de Portugal a i. (C-504/19, EU:C:2021:335, bod 30 a citovaná judikatúra), a z 23. novembra 2021, IS (Nezákonnosť uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania) (C-564/19, EU:C:2021:949, bod 99).

pripojený zákaz vstupu a pobytu, proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, hoci je tento štátny príslušník obvinený v trestnom konaní zo spáchania závažného trestného činu a ešte sa nezúčastnil na súdnom konaní.

50. Táto otázka vzniká z dôvodu, že výkon rozhodnutia o návrate, ktorý zahŕňa fyzický transport dotknutej osoby mimo dotknutého členského štátu,⁸ a prijatie opatrenia o zákaze vstupu a pobytu na území tohto štátu na obdobie piatich rokov, ktoré zakazuje tejto osobe, aby znovu vstúpila na toto územie a následne sa na ňom zdržiavala,⁹ zjavne môžu porušovať právo tejto osoby zúčastniť sa na súdnom konaní, keď je proti nej zároveň s prijatím týchto opatrení vedené trestné stíhanie.

51. Je preto nevyhnutné prepojenie medzi trestným konaním a postupom odsunu a návratu. Na určenie jeho podmienok začnem svoju analýzu preskúmaním znenia článku 8 smernice 2016/343, ktorý zakotvuje právo obvinenej osoby byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, a následne sa zameriam na štruktúru, ako aj ciele tejto smernice.¹⁰ Zohľadním aj judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva. Normotvorca Únie totiž v odôvodneniach 11, 13, 33, 45, 47 a 48 uvedenej smernice jasne vyjadril svoj úmysel posilniť a zaručiť účinné uplatňovanie práva na spravodlivý proces v trestných konaniach tým, že sa do práva Únie začlení judikatúra, ktorú vypracoval tento súd k dodržiavaniu článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.¹¹

1. Znenie článku 8 ods. 1 smernice 2016/343

52. Článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 zakotvuje právo podozrivých a obvinených osôb byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci.¹² Tým, že normotvorca Únie vyžaduje od členských štátov, aby „zabezpečí[li], aby [tieto] osoby mali právo byť prítomné na súdnom konaní vo vlastnej veci“, im ukladá povinnosť prijať opatrenia nevyhnutné na to, aby sa týmto osobám umožnilo vykonať toto právo.

53. Právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci totiž vyplýva zo základného práva na spravodlivý proces.¹³ Pripomínam, že základné práva sú neoddeliteľnou súčasťou všeobecných zásad práva, ktorých dodržiavanie zabezpečuje Súdny dvor.¹⁴ Právo na spravodlivý proces je zakotvené tak v článku 47 druhom a treťom odseku¹⁵ a v článku 48 Charty základných práv Európskej únie¹⁶, ako aj v článku 6 EDLP.

54. Článok 48 ods. 2 Charty konkrétne uvádza, že každý, kto je obvinený, má zaručené právo na obhajobu.¹⁷ Toto právo najmä vyžaduje, aby obvinenému bolo umožnené uviesť jeho stanovisko k obvineniam vzneseným proti nemu.

⁸ Pozri rozsudok zo 6. decembra 2012, Sagor (C-430/11, EU:C:2012:777, bod 44 a citovaná judikatúra).

⁹ Pozri najmä rozsudok z 3. júna 2021, Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:432, bod 52 a citovaná judikatúra).

¹⁰ Treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou treba pri výklade ustanovenia práva Únie zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj jeho kontext a ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou. Na ilustráciu pozri rozsudok zo 14. októbra 2021, Dyrektor Z. Oddziaľu Regionalnego Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (C-373/20, EU:C:2021:850, bod 36 a citovaná judikatúra).

¹¹ Podpísaný v Ríme 4. novembra 1950, ďalej len „EDLP“.

¹² Rozsudok zo 17. decembra 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 43).

¹³ Pozri odôvodnenie 33 smernice 2016/343.

¹⁴ Rozsudok z 26. júna 2007, Ordre des barreaux francophones et germanophone a i. (C-305/05, EU:C:2007:383, bod 29).

¹⁵ Podľa článku 47 druhého odseku Charty má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, a každý má možnosť poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať.

¹⁶ Ďalej len „Charta“.

¹⁷ Rozsudok z 29. júla 2019, Gambino a Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628, bod 38).

55. V tejto súvislosti z rozsudku Specializirana prokuratura (Pojednávane v neprítomnosti obvinenej osoby) vyplýva, že konanie verejného pojednávania má osobitný význam v trestných veciach, keďže osoba podliehajúca súdnej právomoci môže legitímne požadovať, aby bola „vypočutá“, a mala najmä možnosť ústne uviesť svoje dôvody obhajoby, vypočuť výpovede v jej neprospech a klásť otázky svedkom.¹⁸ Aj Európsky súd pre ľudské práva v tom istom duchu rozhodol, že prítomnosť obvineného na súdnom konaní má zásadný význam tak vzhľadom na právo byť vypočutý, ako aj nevyhnutnosť preskúmať správnosť jeho tvrdení a konfrontovať ich s výpoveďou obeť, ktorej záujmy treba tiež chrániť, ako aj svedkov.¹⁹

56. Z rozsudku z 29. júla 2019, Gambino a Hyka, navyše vyplýva, že osoby, ktoré sú zodpovedné za rozhodnutie o vine alebo nevine obvineného, sú v zásade povinné vypočuť svedkov osobne.²⁰ Jedným zo základných znakov trestného konania je možnosť obvineného byť postavený tvárou v tvár svedkom a/alebo poškodeným za prítomnosti sudcu, ktorý bude musieť na záver hlavného pojednávania rozhodnúť o jeho vine. Táto zásada bezprostrednosti je dôležitou zárukou trestného konania, keďže pozorovanie správania a dôveryhodnosti svedka vykonané týmto sudcom môže mať pre obvineného závažné dôsledky.²¹ Táto judikatúra teda spočíva na presvedčení, že iba trestné konanie môže vyústiť do formálneho zistenia viny v trestnom konaní.²²

57. Vzhľadom na znenie článku 8 ods. 1 smernice 2016/343 a miesto, ktoré zastáva právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci v práve Únie, orgány členského štátu, ktoré rozhodli o začatí trestného stíhania proti štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, nemôžu podľa môjho názoru pristúpiť k výkonu opatrenia o odsune voči tomuto štátnemu príslušníkovi, ku ktorému je navyše pripojený zákaz vstupu a pobytu na obdobie piatich rokov bez toho, aby boli prijaté opatrenia na zabezpečenie priebehu konania, ktoré sú nevyhnutné na to, aby umožnili tomuto štátnemu príslušníkovi v plnom rozsahu vykonať jeho právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, pokiaľ sa ho informovaným a jednoznačným spôsobom nevzdal.

58. Tento výklad podľa môjho názoru potvrdzuje štruktúra smernice 2016/343.

2. Štruktúra smernice 2016/343

59. V prvom rade treba uviesť, že o situácii, v ktorej je obvinenému bránené byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, normotvorca Únie neuvažuje v kapitole 3 smernice 2016/343, či už v jej článku 8 alebo v jej článku 9.

¹⁸ Pozri najmä rozsudok z 13. februára 2020 (C-688/18, EU:C:2020:94, bod 36), ktorý odkazuje na rozsudky ESLP, 23. novembra 2006, Jussila v. Fínsko (CE:ECHR:2006:1123JUD007305301, § 40), a 4. marca 2008, Hüseyin Turan v. Turecko (CE:ECHR:2008:0304JUD001152902, § 31).

¹⁹ Pozri rozsudok ESLP, 23. mája 2000, Van Pelt v. Francúzsko (CE:ECHR:2000:0523JUD003107096, § 66).

²⁰ C-38/18, EU:C:2019:628, bod 42.

²¹ Pozri rozsudok z 29. júla 2019, Gambino a Hyka (C-38/18, EU:C:2019:628, bod 43).

²² V tejto súvislosti pripomínam, že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora pojem „konanie, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia“ treba chápať tak, že označuje konanie vedúce k prijatiu súdneho rozhodnutia, ktorým bola osoba právoplatne odsúdená, a v prípade, keď trestné konanie prebiehalo na viacerých stupňoch, na ktorých boli vydané po sebe idúce rozhodnutia, Súdny dvor rozhodol, že tento pojem odkazuje na posledný stupeň tohto konania, v ktorom súd po tom, čo preskúmal vec skutkovo aj právne, právoplatne rozhodol o vine dotknutej osoby a uložil jej trest odňatia slobody. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, body 64 a 65). Súdny dvor rozhodol, že uvedený pojem sa má v rámci Únie vykladať autonómne a jednotne nezávisle od kvalifikácie a hmotnoprávných, ako aj procesných pravidiel, ktoré sú v trestnoprávnej oblasti v jednotlivých členských štátoch prirodzene odlišné (bod 63). Súdny dvor ešte spresnil, že tento pojem sa vzťahuje aj na nasledujúce konanie, v ktorom je vydané súdne rozhodnutie, ktorým sa právoplatne mení výška jedného alebo viacerých skôr uložených trestov, pokiaľ orgán, ktorý prijal toto rozhodnutie, disponoval v tejto súvislosti voľnou úvahou (bod 66).

60. Jediným predmetom a účelom článku 8 tejto smernice je v odseku 1 zakotviť právo tejto osoby byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci a v odseku 2 definovať situácie, v ktorých osoba môže byť súdená v neprítomnosti. Normotvorca Únie totiž v odôvodnení 35 uvedenej smernice spresňuje, že toto právo nie je absolútne a obvinený sa ho môže za určitých podmienok vzdať, a to výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne.

61. Podľa článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 tak členské štáty môžu stanoviť, že obvinený bude súdený v neprítomnosti a odsudzujúce rozhodnutie vyhlásené na záver súdneho konania sa vykoná, ak bola táto osoba včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti alebo ak túto osobu, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, zastupuje obhajca, ktorého splnomocnila táto osoba alebo určil štát. Toto môže preukazovať, že obvinená osoba sa informovaným spôsobom vzdala osobnej účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci.

62. V situácii, keď obvinená osoba nebola informovaná o súdnom konaní, pretože ju nebolo možné nájsť napriek úsiliu vynaloženému na tento účel príslušnými orgánmi, normotvorca Únie umožňuje členským štátom, aby na základe článku 8 ods. 4 smernice 2016/343 upravili možnosť súdiť túto osobu v neprítomnosti. Členské štáty však musia vo svojej právnej úprave stanoviť, že uvedená osoba bude informovaná, najmä pri zadržaní na základe odsúdenia, o možnosti napadnúť rozhodnutie prijaté na záver súdneho konania, na ktorom sa nezúčastnila, a dosiahnuť obnovu konania v súlade s článkom 9 tejto smernice.²³

63. Treba uviesť, že na situáciu, v ktorej je obvinenému bránené byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci napríklad z dôvodu jeho odsunu z územia a uloženému zákazu vstupu a pobytu, sa tieto ustanovenia nevzťahujú.

64. Na jednej strane sa táto situácia sama osebe odlišuje od situácie, v ktorej sa obvinená osoba s plnou znalosťou veci vzdá svojho práva zúčastniť sa na súdnom konaní upravenej v článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343.

65. Na druhej strane takúto situáciu nemožno nevyhnutne chápať z pohľadu článku 8 ods. 4 smernice 2016/343, ktorého uplatnenie si vyžaduje, aby príslušné vnútroštátne orgány nemohli nájsť a informovať túto osobu o súdnom konaní napriek primeranému úsiliu vynaloženému na tento účel. Keď totiž príslušné vnútroštátne orgány pristúpia k odsunu štátneho príslušníka tretej krajiny, ktorého sa orgány rozhodli trestne stíhať skôr, ako bola uvedená osoba informovaná o súdnom konaní, a nepodniknú kroky, ktoré sú nevyhnutné na zabezpečenie, aby tá istá osoba po svojom návrate do krajiny pôvodu mohla byť informovaná o súdnom konaní, vystavujú sa riziku, že ju už nebudú vedieť nájsť, aby ju informovali o čase a mieste súdneho konania. V tomto prípade z ústneho pojednávania vyplýva, že v trestnom konaní začatom v apríli 2020 proti HN došlo k zdržaniu z dôvodu pandémie Covid-19. Myslím si však, že vzhľadom na chronológiu skutkového stavu nebolo vynaložené všetko úsilie, ktoré bolo nevyhnutné na zabezpečenie, aby bol HN, ktorý bol v tom čase zaistený v zariadení na dočasné umiestnenie, informovaný o súdnom konaní. Mohol byť napríklad prerušený výkon opatrenia o odsune až do súdneho konania v trestnej veci. Rovnako bolo možné využiť nástroje medzinárodnej právnej pomoci.²⁴

²³ V súvislosti s výkladom článkov 8 a 9 smernice 2016/343 pozri návrhy, ktoré som predniesol vo veci Specializirana prokuratura a i. (Konanie proti ušlému obvinenému) (C-569/20, EU:C:2022:26), v súčasnosti prebiehajúcej na Súdnom dvore, ktorá sa týka toho, do akej miery môže osoba na úteku využiť obnovu konania.

²⁴ Pozri napríklad Európsky dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach, podpísaný v Štrasburgu 20. apríla 1959, STE č. 30.

66. To ma vedie v druhom rade ku spresneniu, že situácia, v ktorej je obvinenej osobe bránené, aby sa zúčastnila na súdnom konaní vo vlastnej veci, je naopak uvedená v odôvodnení 34 smernice 2016/343.

67. Podľa tohto odôvodnenia „ak sa... obvinené osoby nemôžu na súdnom konaní zúčastniť z dôvodov, ktoré nemôžu ovplyvniť, mali by mať možnosť požiadať o nový termín súdneho konania v rámci lehoty ustanovenej vo vnútroštátnom práve“.

68. Je pravda, že uvedené odôvodnenie nemá svoj odraz v ustanoveniach smernice 2016/343 a že v súlade s judikatúrou Súdneho dvora odôvodnenia aktov Únie nemajú samé osebe právny význam, ale majú opisnú, a nie normatívnu povahu.²⁵ Zároveň však platí, že normotvorca Únie tu preukazuje svoj úmysel zohľadniť situácie, v ktorých je obvinenej osobe bránené zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci z dôvodov nezávislých od jej vôle, pričom členský štát je v takom prípade povinný vynaložiť náležitú starostlivosť na to, aby tejto osobe zaručil účinné využitie práva byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci.

69. Táto zásada je inšpirovaná judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý v každom jednotlivom prípade posudzuje povahu a závažnosť dôvodov, ktoré obvinenej osobe podľa jej tvrdenia bránia v účasti, a starostlivosť, ktorú vynaložili príslušné vnútroštátne orgány, aby zabezpečili prítomnosť tejto osoby na pojednávaní.²⁶ V rozsudku z 28. augusta 1991, FCB v. Taliansko, tak tento súd považoval za porušenie článku 6 EDLP skutočnosť, že taliansky odvolací súd neodročil pojednávanie, hoci osoba obvinená z veľmi závažných trestných činov bola zadržovaná v holandskom väzenskom zariadení a neprejavila vôľu vzdať sa účasti na pojednávaní.²⁷

70. Znenie odôvodnenia 34 smernice 2016/343 je podľa môjho názoru dostatočne všeobecné na to, aby sa vzťahovalo na situácie, v ktorých je obvinenej osobe bránené zúčastniť sa na súdnom konaní, pretože bola odsunutá do tretej krajiny, a vzhľadom na donucovacie správne opatrenia, ktoré boli voči nej prijaté, nemôže vstúpiť na územie štátu, ktorý vo veci rozhoduje, a zdržiavať sa na ňom. Zdá sa však, že toto odôvodnenie sa týka situácií, v ktorých táto osoba vie o dátume súdneho konania, pretože žiada súd o jeho odročenie, čo nie je prípad v prejednávanej veci. Navyše opatrenia, ktoré normotvorca Únie uvádza v tomto odôvodnení, nie sú dostatočné na to, aby umožnili uvedenej osobe zúčastniť sa na súdnom konaní. V tom istom odôvodnení totiž tento normotvorca uvažuje iba o odročení súdneho konania.²⁸ Povaha, rozsah a trvanie prekážky vyplývajúcej z výkonu rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, ktorý, pripomínam, môže trvať až päť rokov, si však vyžadujú prijatie iných opatrení na zabezpečenie priebehu konania tak správnymi orgánmi, ktoré môžu napríklad odložiť odsun, ako aj súdnymi orgánmi, ktoré môžu najmä využiť medzinárodnú právnu pomoc.

²⁵ V súvislosti s právnym významom odôvodnení pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Planet49 (C-673/17, EU:C:2019:246, bod 71).

²⁶ V prípade väzby pozri napríklad rozsudky ESLP, 28. augusta 1991, FCB v. Taliansko (CE:ECHR:1991:0828JUD001215186), ako aj 31. marca 2005, Mariani v. Francúzsko (CE:ECHR:2005:0331JUD004364098), v ktorých bolo konštatované porušenie článku 6 EDLP. Pozri v súvislosti s prípadom rizika prenasledovania najmä rozsudok ESLP, 2. októbra 2018, Bivolaru v. Rumunsko (CE:ECHR:2018:1002JUD006658012), v ktorom bolo vyslovené, že nedošlo k porušeniu tohto článku EDLP. Pozri na ilustráciu v súvislosti so zdravotnými dôvodmi rozhodnutie ESLP, 12. februára 2004, De Lorenzo v. Taliansko (č. 69264/01, CE:ECHR:2004:0212DEC006926401), v ktorom bolo vyslovené, že nedošlo k porušeniu uvedeného článku EDLP. Pozri v súvislosti s dôvodom pobytu v cudzine rozsudok ESLP, 24. marca 2005, Stoichkov v. Bulharsko (CE:ECHR:2005:0324JUD000980802), v ktorom bolo konštatované porušenie toho istého článku EDLP.

²⁷ CE:ECHR:1991:0828JUD001215186.

²⁸ To odlišuje smernicu 2016/343 od smernice Európskeho parlamentu a Rady 2012/29/EÚ z 25. októbra 2012, ktorou sa stanovujú minimálne normy v oblasti práv, podpory a ochrany obetí trestných činov a ktorou sa nahrádza rámcové rozhodnutie Rady 2001/220/SVV (Ú. v. EÚ L 315, 2012, s. 57), v ktorej je článok 17 venovaný právam obetí s pobytom v inom členskom štáte.

71. Takéto opatrenia sú nevyhnutné vzhľadom na účel smernice 2016/343.

3. Účel smernice 2016/343

72. V súlade s jej odôvodnením 9 a článkom 1 je účelom smernice 2016/343 posilniť právo osoby obvinenej v trestnom konaní na spravodlivý proces a právo na obhajobu, a to stanovením spoločných minimálnych pravidiel týkajúcich sa najmä práva byť prítomný na súdnom konaní.

73. Po prvé účinný prístup k súdu a výkon práva na obhajobu si vyžadujú, aby táto osoba mohla byť prítomná na súdnom konaní vo vlastnej veci. Pristúpiť k odsunu štátneho príslušníka tretej krajiny, proti ktorému orgány členského štátu začali trestné stíhanie pre spáchanie závažného trestného činu, a navyše mu zakázať, aby vstúpil na územie tohto štátu a zdržiaval sa na ňom, hoci jeho súdne konanie ešte neprebehlo, však právo byť prítomný na súdnom konaní zbavuje účinnosti, ak tieto opatrenia nie sú sprevádzané osobitnými ustanoveniami, ktoré umožňujú informovať uvedenú osobu o čase a mieste súdneho konania v jej veci a zaručiť jej účasť alebo zastúpenie na pojednávaní.

74. Po druhé z odôvodnení 2, 4 a 10 smernice 2016/343 vyplýva, že normotvorca Únie chce tiež posilniť dôveru členských štátov v ich systémy trestného súdnictva tak, aby sa uľahčilo vzájomné uznávanie súdnych rozhodnutí o odsúdení obvinenej osoby, vrátane rozhodnutí ukladajúcich trest odňatia slobody, ktorý sa má vykonať.²⁹ Vzájomné uznávanie odsudzujúceho rozhodnutia vydaného v neprítomnosti však vyžaduje, aby bolo toto rozhodnutie vyhlásené za podmienok zaručujúcich dodržanie procesných práv tejto osoby. Inak takéto rozhodnutie predstavuje dôvod nevykonania upravený napríklad v článku 9 rámcového rozhodnutia Rady 2008/909/SVV z 27. novembra 2008 o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii.³⁰ Je pravda, že prejednávaná vec má iný kontext, ktorý zahŕňa členský štát a tretiu krajinu. Uvádzam však, že ustanovenia medzinárodného práva upravujúce vydávanie osôb sa vykladajú v rovnakom zmysle.³¹ Za týchto okolností je preto nevyhnutné, aby príslušné vnútroštátne orgány prijali všetky potrebné opatrenia, aby zaručili, že obvinená osoba bude informovaná o súdnom konaní, a to buď pred jej odsunom alebo po ňom, a prípadne, aby podnikli kroky nevyhnutné na jej účasť, ak už došlo k odsunu tejto osoby.

75. Po tretie právo na spravodlivý proces, na ktorom je založená smernica 2016/343, si vyžaduje riadny výkon spravodlivosti. Pri výkone rozhodnutia o návrate, ktorý je nielen okamžitý, ale dochádza k nemu zároveň s trestným konaním bez prijatia opatrení umožňujúcich zaručiť nájdenie obvinenej osoby na území tretej krajiny, však hrozí, že pre justičné orgány bude fakticky

²⁹ Pozri rozsudky z 22. decembra 2017, Ardic (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026), a z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávanie v neprítomnosti obvinenej osoby) (C-688/18, EU:C:2020:94).

³⁰ Ú. v. EÚ L 327, 2008, s. 27. Pozri rovnako článok 2 rámcového rozhodnutia Rady 2009/299/SVV z 26. februára 2009 o zmene a doplnení rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2005/214/SVV, 2006/783/SVV, 2008/909/SVV a 2008/947/SVV a o posilnení procesných práv osôb, podpore uplatňovania zásady vzájomného uznávania, pokiaľ ide o rozhodnutia vydané v neprítomnosti dotknutej osoby na konaní (Ú. v. EÚ L 81, 2009, s. 24), v rozsahu, v akom vkladá článok 4a do rámcového rozhodnutia Rady 2002/584/SVV z 13. júna 2002 o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi (Ú. v. ES L 190, 2002, s. 1; Mim. vyd. 19/006, s. 34). Ako vyplýva zo samotného znenia odseku 1 tohto článku, vykonávajúci súdny orgán môže odmietnuť vykonať európsky zatykač vydaný na účely výkonu trestu odňatia slobody alebo ochranného opatrenia spojeného s odňatím slobody, ak sa dotknutá osoba osobne nezúčastnila konania, ktoré viedlo k vydaniu rozhodnutia, okrem prípadu, ak tento zatykač uvádza, že sú splnené podmienky formulované v písmenách a) až d) tohto ustanovenia. Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 17. decembra 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg (C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 38 a citovaná judikatúra).

³¹ Pozri napríklad rozsudok ESLP, 17. januára 2012, Othman (Abu Qatada) v. Spojené kráľovstvo (CE:ECHR:2012:0117JUD000813909, § 258 a 259).

nemožné informovať túto osobu o súdnom konaní. V prejednávanej veci tak odsun dotknutej osoby do tretej krajiny vyvolal kroky na konzulárnych orgánoch tejto krajiny, ktoré nepriniesli žiadny výsledok. V takejto situácii hrozí faktické prerušenie trestného konania, a teda jeho predĺženie alebo odsúdenie obvineného v neprítomnosti, ktoré následne nemusí byť uznané touto krajinou, ktorej bude predložená žiadosť o právnu pomoc alebo môže byť napadnuté podľa článku 8 ods. 4 smernice 2016/343 s cieľom dosiahnuť obnovu konania.

76. Vzhľadom na tieto skutočnosti považujem na jednej strane za podstatné, aby príslušné trestné a správne orgány spolupracovali. Nemožno tak nespomenúť chronológiu prejednávanej veci: dotknutá osoba bola zatknutá 11. marca 2020, uznesenie o vznesení obvinenia jej justičné orgány doručili 23. apríla 2020 a k jej odsunu z územia hraničnou políciou došlo 16. júna 2020, teda osem dní pred určením dátumu predbežného pojednania obžaloby na 23. júla 2020.

77. Na druhej strane si myslím, že je nevyhnutné, aby príslušné vnútroštátne orgány zvážili rôzne dotknuté záujmy, aby zároveň chránili základné práva obvinenej osoby a všeobecný záujem členského štátu. Toto zváženie si podľa môjho názoru vyžaduje, aby tieto orgány vyvážili, skorigovali alebo aj napravili dôsledky spojené s výkonom daných správnych opatrení pomocou vhodných procesných mechanizmov umožňujúcich zaručiť uspokojivú úroveň spravodlivosti konania. Myslím si, že tieto orgány by mali preskúmať podmienky výkonu rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, a predovšetkým nevyhnutnosť jeho okamžitého výkonu napriek prebiehajúcemu trestnému konaniu. V tomto kontexte by mali byť schopné zohľadniť závažnosť údajne spáchaného trestného činu a nebezpečenstvo, ktoré predstavuje prítomnosť dotknutej osoby na území. V tejto súvislosti skutočnosť, že štátny príslušník tretej krajiny je podozrivý zo spáchania závažného trestného činu, nemôže sama osebe odôvodňovať, aby došlo k jeho okamžitému odsunu z územia bez prijatia vhodných opatrení na to, aby sa mohol zúčastniť na súdnom konaní vo vlastnej veci.

78. S prihliadnutím na túto analýzu znenia, ale aj štruktúry a účelu smernice 2016/343 si myslím, že článok 8 ods. 1 tejto smernice sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej praxi, podľa ktorej sa k výkonu opatrenia o odsune, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, obvinenému v trestnom konaní zo spáchania závažného trestného činu, pristúpi bez toho, aby príslušné vnútroštátne orgány prijali osobitné opatrenia nevyhnutné na to, aby sa tomuto štátnemu príslušníkovi umožnilo v plnom rozsahu vykonať jeho právo na obhajobu a právo byť prítomný na súdnom konaní.

79. Keďže smernica 2016/343 neupravuje takéto mechanizmy, domnievam sa, že prináleží členským štátom, aby ich na základe zásady procesnej autonómie zaviedli s prípadným využitím nástrojov, ktoré im dáva k dispozícii smernica 2008/115.

4. Procesné mechanizmy upravené smernicou 2008/115

80. V súlade s článkom 79 ods. 2 písm. c) ZFEÚ, a ako sa zdôrazňuje v odôvodneniach 2 a 24 smernice 2008/115, je cieľom tejto smernice zavedenie účinnej politiky odsunu a repatriácie založenej na spoločných normách a právnych zárukách, aby dotknuté osoby boli vrátené humánnym spôsobom pri úplnom rešpektovaní ich základných práv a dôstojnosti.³² Z toho

³² Pozri odôvodnenia 2 a 11 smernice 2008/115, ako aj rozsudky z 18. decembra 2014, Abdida (C-562/13, EU:C:2014:2453, bod 42), a z 2. júla 2020, Stadt Frankfurt am Main (C-18/19, EU:C:2020:511, bod 37 a citovaná judikatúra).

vyplýva, že opatrenia prijaté na základe tejto smernice musia byť vykonané bez toho, aby bolo dotknuté právo štátneho príslušníka tretej krajiny na spravodlivý proces a pri rešpektovaní jeho práva byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci.

81. Navyše v odôvodnení 6 uvedenej smernice normotvorca Únie spresňuje, že keď členské štáty ukončujú nelegálny pobyt štátneho príslušníka tretej krajiny, musia zabezpečiť rešpektovanie spravodlivého postupu a v súlade so všeobecnými zásadami práva Únie prijímať rozhodnutia na individuálnom základe a na základe iných objektívnych kritérií, ako je len samotná skutočnosť, že pobyt tohto štátneho príslušníka je nelegálny. Súdny dvor tak spresnil, že členské štáty sú povinné rešpektovať zásadu proporcionality vo všetkých štádiách postupu návratu upraveného tou istou smernicou vrátane štádia týkajúceho sa rozhodnutia o návrate.³³ Súdny dvor okrem toho dodal, že príslušné vnútroštátne orgány sú povinné vypočúť dotknutú osobu pred prijatím rozhodnutia o návrate a táto osoba má právo vyjadriť svoj názor na podmienky tohto návratu.³⁴

82. Za týchto okolností si prijatie rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, podľa môjho názoru vyžaduje, aby príslušné vnútroštátne orgány v každom jednotlivom prípade preskúmali, do akej miery ich okamžitý výkon môže ohroziť právo dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny na obhajobu.

83. Normotvorca Únie okrem toho v článku 9 smernice 2008/115 upravuje ustanovenia o odklade odsunu.

84. V súlade s článkom 9 ods. 2 tejto smernice členské štáty môžu „odložiť odsun na primeranú dobu, pričom zohľadnia osobitné okolnosti konkrétneho prípadu“. Hoci na tento účel normotvorca Únie vyzýva členské štáty, aby zohľadnili dôvody súvisiace s fyzickým alebo duševným stavom štátneho príslušníka tretej krajiny alebo technické dôvody, ako napríklad nedostatok dopravných prostriedkov, použitie častice „najmä“ nasvedčuje tomu, že možno zohľadniť aj iné okolnosti. Individuálne preskúmanie, ktoré musia vykonať príslušné vnútroštátne orgány, teda musí umožňovať zistiť existenciu trestných stíhaní začatých proti tomuto štátnemu príslušníkovi s cieľom určiť, do akej miery treba zväziť odklad a nie nevykonanie odsunu.

85. V tejto súvislosti spresňujem, že v prípade odkladu odsunu článok 9 ods. 3 smernice 2008/115 umožňuje členským štátom uložiť dotknutej osobe určité povinnosti, ktoré majú zabrániť riziku úteku, ako napríklad povinnosť pravidelne sa hlásiť orgánom alebo povinnosť zdržiavať sa na určitom mieste. Tieto povinnosti sú formulované v článku 7 ods. 3 tejto smernice.

86. Normotvorca upravuje v článku 11 ods. 3 štvrtom pododseku uvedenej smernice aj ustanovenia, ktoré sa týkajú zrušenia alebo pozastavenia opatrenia o zákaze vstupu.

87. Tento mechanizmus umožňuje členským štátom zrušiť alebo pozastaviť zákaz vstupu „v jednotlivých prípadoch alebo v určitých kategóriách prípadov“. Tento článok zjavne poskytuje členským štátom relatívne veľkú mieru voľnej úvahy, pokiaľ ide o situácie, v ktorých môžu rozhodnúť o zrušení alebo pozastavení opatrenia o zákaze vstupu. V tomto kontexte si z rovnakých dôvodov, ako boli uvedené v bode 83 vyššie, myslím, že členské štáty musia byť schopné zrušiť alebo pozastaviť výkon opatrenia o zákaze vstupu a pobytu na svojom území, aby zaručili rešpektovanie práv dotknutého štátneho príslušníka tretej krajiny tým, že mu prípadne umožnia zúčastniť sa súdneho konania vo vlastnej veci.

³³ Rozsudok z 11. júna 2015, Zh. a O. (C-554/13, EU:C:2015:377, bod 49 a citovaná judikatúra).

³⁴ Pozri body 69 a 70 tohto rozsudku.

88. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy preto navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že článok 8 ods. 1 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej praxi, podľa ktorej sa vykoná opatrenie o odsune, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, hoci sa proti nemu vedie trestné stíhanie pre spáchanie závažného trestného činu, bez toho, aby príslušné vnútroštátne orgány prijali osobitné mechanizmy, aby umožnili tomuto štátnemu príslušníkovi byť prítomný na súdnom konaní. Za týchto okolností rovnako navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že prijatie opatrenia o odsune, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, si vyžaduje, aby v prípade, ak sa proti tejto osobe vedie trestné konanie, bolo overené, či je okamžitý výkon tohto opatrenia zlučiteľný s právom uvedenej osoby na obhajobu a či prípadne netreba odložiť odsun alebo zrušiť či pozastaviť zákaz vstupu a pobytu v súlade s článkom 9 a článkom 11 ods. 2 smernice 2008/115.

C. Prípustnosť vzdania sa práva byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci v zmysle článku 8 ods. 2 smernice 2016/343

89. Teraz treba preskúmať druhú a tretiu otázku, ktoré sa týkajú podmienok, za ktorých sa obvinená osoba, proti ktorej bolo prijaté rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, môže vzdať svojej účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci v súlade s článkom 8 ods. 2 smernice 2016/343.

90. Na úvod treba poznamenať, že článok 8 ods. 2 a 3 tejto smernice upravuje možnosť súdiť osobu v neprítomnosti a vykonať odsudzujúce rozhodnutie prípadne prijaté na záver tohto konania, ako keby bolo toto konanie kontradiktórne. Článok 8 ods. 4 uvedenej smernice rovnako upravuje možnosť súdiť túto osobu v neprítomnosti, ale s jej právom napadnúť odsudzujúce rozhodnutie a dosiahnuť nové súdne konanie za podmienok upravených v článku 9 tej istej smernice. Obe situácie sa odlišujú podľa toho, či obvinená osoba vedela o súdnom konaní vo vlastnej veci a vedome sa vzdala účasti alebo či táto osoba o súdnom konaní nevedela.

1. Situácia, v ktorej je obvinenej osobe bránené zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci z dôvodu výkonu rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu (druhá otázka)

91. Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či sa článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže súdiť obvinenú osobu v neprítomnosti, keď táto osoba, hoci jej je bránené zúčastniť sa na súdnom konaní vzhľadom na rozhodnutie o návrate prijaté voči nej, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, bola informovaná o tomto súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti a keď je zastúpená splnomocneným obhajcom, ktorého určila ona sama alebo ktorý bol ustanovený *ex officio*.

92. Podľa článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 môžu členské štáty pri splnení určitých podmienok stanoviť, že osoba bude súdená v neprítomnosti a prípadné odsudzujúce rozhodnutie sa vykoná bez toho, aby táto osoba mala právo na nové súdne konanie.

93. Normotvorca Únie totiž v odôvodnení 35 tejto smernice uvádza, že právo podozrivej alebo obvinenej osoby byť prítomný na súdnom konaní nie je absolútnym právom a že podozrivá alebo obvinená osoba by za určitých okolností mala mať možnosť sa tohto práva vzdať, a to výslovne

alebo konkludentne, avšak jednoznačne.³⁵ K takémuto vzdaniu sa teda môže v zásade dôjsť iba v dvoch prípadoch uvedených v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2016/343.³⁶

94. Prvý prípad uvedený v článku 8 ods. 2 písm. a) tejto smernice sa týka informovania obvinenej osoby. V tomto ustanovení sa uvažuje o prípade, v ktorom táto osoba bola včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti. Z odôvodnenia 36 uvedenej smernice vyplýva, že na riadne informovanie sa vyžaduje na jednej strane, aby uvedená osoba bola predvolaná osobne alebo aby bola iným spôsobom oficiálne a včas informovaná o čase a mieste súdneho konania tak, že sa mohla o ňom dozvedieť a na druhej strane, aby vedela o tom, že ak by sa nezúčastnila na súdnom konaní, možno proti nej vydať odsudzujúce rozhodnutie. V súlade s odôvodnením 38 tej istej smernice musia príslušné vnútroštátne orgány vynaložiť všetku snahu požadovanú na informovanie dotknutej osoby a táto osoba všetku snahu požadovanú na získanie tejto informácie,³⁷ aby bola rozptýlená každá nejednoznačnosť týkajúca sa úmyslu nezúčastniť sa na súdnom konaní.

95. Druhý prípad uvedený v článku 8 ods. 2 písm. b) smernice 2016/343 sa týka zastupovania obvinenej osoby obhajcom. Týka sa prípadu, v ktorom sa táto osoba, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, úmyselne rozhodla nechať sa zastupovať právnym zástupcom namiesto toho, aby sa osobne zúčastnila na súdnom konaní.³⁸ Táto voľba v zásade môže preukazovať, že sa vzdala osobnej účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci a zároveň jej zaručuje právo na obhajobu, takže sa nebude môcť neskôr domáhať práva na obnovu konania upraveného v článku 9 tejto smernice.

96. Vzhľadom na tieto skutočnosti nič nebráni tomu, aby sa obvinená osoba, proti ktorej je navyše vydané rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, vzdala účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci. Toto právo má totiž každá osoba obvinená v trestnom konaní bez ohľadu na jej právne postavenie v členskom štáte.³⁹

97. Takéto vzdanie sa však v takom prípade, ako je tento, musia sprevádzať osobitné záruky.

98. Po prvé vzdanie sa práva obvinenej osoby byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci v súlade s článkom 8 ods. 2 písm. a) smernice 2016/343 samo osebe vyžaduje, aby sa táto osoba mohla účinne a informovaným spôsobom vzdať tohto práva. Nemožno sa totiž domnievať, že uvedená osoba sa slobodne a jednoznačne vzdala uvedeného práva, ak je zbavená slobody pohybu buď z dôvodu jej zaistenia na účely výkonu opatrenia o odsune, alebo z dôvodu zákazu vstupu a pobytu prijatého voči nej. V tomto prípade musia príslušné vnútroštátne orgány prijať osobitné

³⁵ Normotvorca Únie tu začleňuje judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej ani znenie, ani zmysel článku 6 EDLP nebránia osobe, aby sa dobrovoľne, výslovne alebo konkludentne, vzdala záruk spravodlivého procesu. Toto vzdanie sa však musí byť jednoznačne preukázané. Pozri na ilustráciu rozsudok ESLP, 1. marca 2006, Sejdovic v. Taliansko (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 86), ako aj 13. marca 2018, Vilches Coronado a i. v. Španielsko (CE:ECHR:2018:0313JUD005551714, § 36). Pozri v tejto súvislosti tiež rozsudok z 13. februára 2020, Specializirana prokuratura (Pojednávane v neprítomnosti obvinenej osoby) (C-688/18, EU:C:2020:94, bod 37).

³⁶ V prípade ak tieto podmienky nemôžu byť dodržané, pretože obvinenú osobu nemožno nájsť napriek úsiliu vynaloženému na tento účel príslušnými vnútroštátnymi orgánmi, článok 8 ods. 4 a článok 9 smernice 2016/343 vyžadujú od členských štátov, aby zaručili obnovu konania.

³⁷ Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva musia vnútroštátne súdy vynaložiť požadovanú starostlivosť tým, že predvolajú obvineného v náležitej forme. Pozri na ilustráciu rozsudky ESLP, 12. februára 1985, Colozza v. Taliansko (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 32), a 12. júna 2018, M.T.B. v. Turecko (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 49 až 53). To predpokladá, aby bol obvinený upovedomený o konaní pojednávania nielen tak, aby poznal dátum, hodinu a miesto pojednávania, ale aby mal tiež dostatok času pripraviť svoju obhajobu a dostaviť sa na súd. Pozri v tomto zmysle rozsudok ESLP z 28. augusta 2018, Vyacheslav Korchagin v. Rusko (CE:ECHR:2018:0828JUD001230716, § 65).

³⁸ Pozri rovnako odôvodnenie 37 smernice 2016/343.

³⁹ Pozri v tejto súvislosti odôvodnenie 12 smernice 2016/343.

opatrenia, ktoré umožnia tejto osobe dostaviť sa na súdne konanie (napríklad povolenie odchodu zo zariadenia na dočasné umiestnenie, odklad odsunu alebo pozastavenie zákazu vstupu a pobytu) a informovať ju o ňom.

99. Po druhé vzdanie sa práva obvinenej osoby byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci v súlade s článkom 8 ods. 2 písm. b) smernice 2016/343 si vyžaduje zohľadniť podmienky zastupovania obhajcom obvinenej osoby, ktorá bola odsunutá z územia. Pripomínam totiž, že Európsky súd pre ľudské práva prikladá veľký význam tomu, aby neprítomnosť obvineného na súdnom konaní nebola sankcionovaná porušením práva na pomoc obhajcu.⁴⁰ Aj keď totiž „právo každého obvineného byť obhajovaný advokátom v prípade potreby ustanoveným *ex officio* nie je absolútne, je jednou zo základných črt spravodlivého procesu. Obvinený nestráca toto právo iba z dôvodu svojej neúčasti na pojednávaní“⁴¹. Podľa Európskeho súdu pre ľudské práva „má... kľúčový význam pre spravodlivosť trestného systému, aby mal obvinený *riadnu* obhajobu tak v prvostupňovom, ako aj v odvolacom konaní“⁴². Keďže výkon opatrenia o odsune má za následok riziko prerušenia kontaktov medzi obvinenou osobou a jej obhajcom, ako to preukazuje prejednáváná vec, treba podľa môjho názoru osobitnú pozornosť venovať podmienkam tohto zastúpenia.

100. Po tretie takéto záruky sú nevyhnutné vzhľadom na ciele smernice 2016/343, uvedené v bode 72 a nasl. vyššie. Hoci totiž v článku 8 ods. 2 tejto smernice normotvorca Únie priznáva obvinenej osobe právo vzdať sa účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci, vzhľadom na zásadnú povahu práva na spravodlivý proces a dôsledky spojené so vzdaním sa účasti je však nevyhnutné, aby toto vzdanie sa bolo formulované za podmienok, ktoré nenechávajú žiaden priestor na pochybnosti.

101. Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti si myslím, že článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát súdil štátneho príslušníka tretej krajiny, proti ktorému bolo vydané rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu na vnútroštátnom území, v jeho neprítomnosti pod podmienkou, že obvinená osoba bola nielen včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti, ale že jej tiež boli dané k dispozícii osobitné opatrenia, aby sa mohla zúčastniť na tomto súdnom konaní a že sa tejto účasti slobodne a jednoznačne vzdala alebo že táto osoba, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, je riadne zastúpená splnomocneným obhajcom, ktorého určila ona sama alebo bol ustanovený *ex officio*.

2. Situácia, v ktorej obvinená osoba vyjadrila vzdanie sa práva byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci počas prípravného konania (štvrtá otázka)

102. Svojou štvrtou prejudiciálnou otázkou sa vnútroštátny súd pýta Súdneho dvora, či sa článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 má vykladať v tom zmysle, že členský štát môže súdiť obvinenú osobu v neprítomnosti, keď táto osoba po tom, čo bola informovaná o dôsledkoch neúčasti, počas prípravného konania vyjadrila jednoznačným spôsobom vzdanie sa práva byť prítomný na súdnom konaní skôr, ako bol určený jeho dátum.

⁴⁰ Pozri najmä rozsudok ESLP, 14. júna 2001, *Medenica v. Švajčiarsko* (CE:ECHR:2001:0614JUD002049192), v ktorom tento súd vo vzťahu k dotknutej osobe, ktorá bola včas informovaná o trestnom stíhaní začatom pro nej a o dátume súdneho konania zdôrazňuje, že „na pojednávaní zabezpečovali jej obhajobu dvaja advokáti podľa jej výberu“ (§ 56).

⁴¹ Pozri v tejto súvislosti rozsudky ESLP, 13. februára 2001, *Krombach v. Francúzsko* (CE:ECHR:2001:0213JUD002973196, § 89), a 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 91).

⁴² Pozri najmä rozsudok ESLP, 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 91). Kurzívou zvýraznil generálny advokát.

103. Domnievam sa, že normotvorca Únie v článku 8 ods. 2 tejto smernice výslovne nepredvídal prípad uvedený vnútroštátnym súdom.

104. Za týchto okolností si preto treba položiť otázku, či členský štát môže upraviť, že bude súdiť osobu v neprítomnosti aj v inej situácii, ako je situácia výslovne uvedená v článku 8 ods. 2 smernice 2016/343. Ako však bolo uvedené v bode 89 vyššie, rozdiel medzi právnym režimom článku 8 ods. 2 a 3 tejto smernice a právnym režimom článku 8 ods. 4 uvedenej smernice nespočíva v možnosti súdiť osobu v neprítomnosti, ale v tom, aké sú dôsledky na výkon rozhodnutia vyhláseného na záver tohto konania v neprítomnosti.

105. Totiž po prvé ustanovenia formulované v článku 8 ods. 2 a 3 smernice 2016/343 treba vykladať reštriktívne, pretože každé vzdanie sa práva účasti má za následok výkon rozhodnutia vyhláseného na záver súdneho konania v neprítomnosti a nemožnosť obvinenej osoby domáhať sa obnovy konania. Z tohto dôvodu sa prípady uvedené v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) tejto smernice vzťahujú na situácie, v ktorých táto osoba, ktorá bola informovaná o čase a mieste súdneho konania,⁴³ vie, že sa proti nej vedie trestné konanie a pozná povahu a dôvod obvinenia, takže sa vzdáva osobnej účasti jednoznačným spôsobom.

106. Takéto vzdanie sa, vyjadrené „vopred“ počas prípravného konania, je však nejednoznačné, pričom skutočnosť, že obvinená osoba je informovaná o dôsledkoch neúčasti, to nemôže napraviť. K tomuto vzdaniu sa totiž dochádza v ranom štádiu trestného konania, keď príslušný justičný orgán vyšetruje vec, teda počas vyšetrovania skutočností, ktoré môžu, ale nemusia predstavovať trestný čin. Pripustiť, aby sa takéto vzdanie sa posudzovalo ako súhlas byť súdený v neprítomnosti, by teda bolo v rozpore so zásadami formulovanými normotvorcom Únie a líniou judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Pripomínam, že tento súd vyžaduje, aby tejto osobe bolo osobne doručené obvinenie proti nej a aby bola predvolaná v náležitej forme.⁴⁴ V opačnom prípade vyžaduje, aby toto vzdanie sa bolo preukázané na základe presných, objektívnych a relevantných skutočností umožňujúcich preukázať, že uvedená osoba bola informovaná o tom, že sa proti nej vedie trestné konanie, že poznala povahu a dôvod obvinenia a že sa teda skutočne jednoznačným spôsobom vzdala svojho práva zúčastniť sa na konaní a obhajovať sa.⁴⁵ V každom prípade podľa Európskeho súdu pre ľudské práva nestačí, aby obvinená osoba „zachytila informáciu“ o začatí stíhania proti nej.⁴⁶

107. Po druhé presnosť vymedzenia situácií uvedených v článku 8 ods. 2 písm. a) a b) smernice 2016/343 podľa môjho názoru preukazuje úmysel normotvorcu Únie upraviť taxatívne a z dôvodov právnej istoty prípady, v ktorých sa treba domnievať, že procesné práva osoby, ktorá

⁴³ V tejto súvislosti pripomínam, že pojem „konanie, ktoré vedie k vydaniu rozhodnutia“ sa má podľa Súdneho dvora v rámci Únie vykladať autonómne a jednotne nezávisle od kvalifikácie a hmotnoprávných, ako aj procesných pravidiel, ktoré sú v trestnoprávnej oblasti v jednotlivých členských štátoch prirodzene odlišné. Tento pojem Súdny dvor definoval tak, že sa vzťahuje na konanie vedúce k prijatiu súdneho rozhodnutia, ktorým bola osoba právoplatne odsúdená. V prípade, keď trestné konanie prebieha na viacerých stupňoch, na ktorých sú vydané po sebe idúce rozhodnutia, Súdny dvor rozhodol, že tento pojem odkazuje na posledný stupeň tohto konania, v ktorom súd po tom, čo preskúmal vec skutkovo aj právne, právoplatne rozhodol o vine dotknutej osoby a uložil jej trest odňatia slobody. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2017, *Ardic* (C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026, body 63 až 65 a citovaná judikatúra).

⁴⁴ Pozri na ilustráciu rozsudky ESLP, 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 32), a 12. júna 2018, *M.T.B. v. Turecko* (CE:ECHR:2018:0612JUD004708106, § 49 až 53). Podľa judikatúry tohto súdu takéto vzdanie sa nemožno vyvodiť ani z nejasej a neoficiálnej vedomosti [pozri najmä rozsudok ESLP, 23. mája 2006, *Kounov v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 47)], ani z obyčajnej domnienky, ani z toho, že osoba je na úteku [pozri rozsudok ESLP, 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 28)].

⁴⁵ Pozri rozsudky ESLP, 1. marca 2006, *Sejdovic v. Taliansko* (CE:ECHR:2006:0301JUD005658100, § 98 a 99); 23. mája 2006, *Kounov v. Bulharsko* (CE:ECHR:2006:0523JUD002437902, § 47); 26. januára 2017, *Lena Atanasova v. Bulharsko* (CE:ECHR:2017:0126JUD005200907, § 52), ako aj 2. februára 2017, *Ait Abbou v. Francúzsko* (CE:ECHR:2017:0202JUD004492113, § 62 až 65).

⁴⁶ Pozri rozsudok ESLP, 12. februára 1985, *Colozza v. Taliansko* (CE:ECHR:1985:0212JUD000902480, § 28).

sa osobne nezúčastnila na súdnom konaní vo vlastnej veci, neboli porušené. Je samozrejme pravda, že ide o minimálne pravidlá spoločné pre členské štáty. Ich vymedzenie však musí umožňovať podporu justičnej spolupráce v trestných veciach uľahčením vzájomného uznávania rozhodnutí v trestných veciach.⁴⁷ Za týchto okolností pripustiť, aby jeden členský štát mohol súdiť osobu v neprítomnosti a s jej súhlasom z iného dôvodu, ako sú dôvody uvedené v článku 8 ods. 2 tejto smernice, by mohlo ignorovať tento účel.

108. Vzhľadom na tieto skutočnosti si teda myslím, že článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa členský štát mohol domnievať, že osoba sa slobodne vzdala prítomnosti na súdnom konaní vo vlastnej veci, keď táto osoba, hoci bola informovaná o dôsledkoch neúčasti, vyjadrila túto vôľu počas prípravného konania v štádiu, keď ešte nebol určený dátum súdneho konania.

109. Je pravda, že v tomto prípade bolo vzdanie sa dotknutej osoby jej práva zúčastniť sa na súdnom konaní doplnené minimálnymi zárukami. Podľa informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, bola táto osoba skutočne sprevádzaná svojím obhajcom ustanoveným *ex officio*. Bolo jej doručené uznesenie o vznesení obvinenia a v prítomnosti tlmočníka bola poučená o svojich právach, vrátane práv uvedených v článku 269 NPK, ktoré sa týkajú priebehu a dôsledkov konania „v neprítomnosti“. Hoci táto osoba vyhlásila, že rozumie týmto právam a nechce sa zúčastniť na konaní, pravdou zostáva, že nedostala kópiu obžaloby, ani uznesenia, ktorým bol dátum predbežného prejednanja obžaloby určený na 23. júla 2020, pretože 16. júna 2020 došlo k jej odsunu z územia a jej adresa je dnes neznáma. Z toho vyplýva, že nebola včas informovaná o čase a mieste súdneho konania v zmysle článku 8 ods. 2 písm. a) smernice 2016/343, takže sa nemožno domnievať, že sa dobrovoľne a jednoznačným spôsobom vzdala účasti na tomto konaní.

D. Existencia procesnej povinnosti byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci (tretia otázka)

110. Svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta Súdneho dvora, či článok 8 ods. 1 smernice 2016/343, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby obvinená osoba mala právo byť prítomná na súdnom konaní vo vlastnej veci, bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že táto osoba je povinná zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci.

111. Dôvodom k položeniu tejto otázky je skutočnosť, že podľa § 269 ods. 1 a 2 NPK je prítomnosť obvinenej osoby na pojednávaní povinná, ak táto osoba spáchala taký závažný trestný čin, ako je trestný čin vo veci samej, alebo ak je to nevyhnutné na zistenie objektívnej pravdy.⁴⁸

112. Predmetom, ani cieľom smernice 2016/343 zjavne nie je uložiť podozrivým a obvineným osobám povinnosť zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci.

113. Táto smernica má „posilniť“ právo obvinených osôb na spravodlivý proces v trestnom konaní tým, že vyžaduje od členských štátov, aby zabezpečili, aby tieto osoby mali právo byť prítomný na súdnom konaní. Ako som už uviedol, článok 8 uvedenej smernice ukladá pozitívnu povinnosť týmto štátom, ktoré musia prijať opatrenia na ochranu práv vyplývajúcich z článkov 47 a 48 Charty.

⁴⁷ Pozri odôvodnenia 2, 3, 4 a 10 smernice 2016/343.

⁴⁸ Zdôrazňujem však, že z tohto pravidla existuje množstvo výnimiek. Predovšetkým § 269 ods. 4 NPK spresňuje, že prítomnosť dotknutej osoby nie je povinná, ak to nebráni zisteniu objektívnej pravdy, ak sa táto osoba nachádza mimo územia Bulharskej republiky a ak miesto jej pobytu nie je známe.

114. Jediným predmetom a účelom článku 8 smernice 2016/343 je teda zakotviť v odseku 1 právo obvinenej osoby byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci a v odseku 2 definovať jeho hranice spresnením podmienok, za ktorých sa táto osoba môže tohto práva vzdať.⁴⁹ Normotvorca Únie totiž v odôvodnení 35 tejto smernice spresňuje, že toto právo nie je absolútne, keďže uvedená osoba sa ho za určitých podmienok môže vzdať výslovne alebo konkludentne, avšak jednoznačne. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia vo svojich pripomienkach, si myslím, že normotvorca Únie tak zakotvuje *právo* nebyť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci rovnako, ako v článku 7 smernice 2016/343 zakotvuje *právo odoprieť výpoveď a právo nevypovedať vo vlastný neprospech*.

115. Vo svojom súhlasnom stanovisku k rozsudku Van Geysseghem v. Belgicko⁵⁰ sudca Bonello okrem toho zdôraznil, že „právo [obvinenej osoby] nebyť prítomný na súdnom konaní dost úzko zodpovedá [jej] právu nevypovedať. Ak by sa prítomnosť obvineného na súdnom konaní mala považovať za predchádzajúcu podmienku každej obhajoby v mene uznávaných výhod, ktoré z nej vyplývajú pre výkon spravodlivosti, bolo by možné použiť tie isté argumenty s cieľom donútiť obvineného, aby sa vzdal svojho práva nevypovedať, teda rovnako sa odvolať na záujem na riadnom výkone spravodlivosti... V praxi si neviem predstaviť vec, v ktorej by pri hľadaní rovnováhy medzi záujmami spoločnosti a týmto základným právom obvineného (aj keď by sa pripustilo, že takéto hľadanie rovnováhy je legitímne), právo obvineného malo ustúpiť záujmom spoločnosti“.

116. Je samozrejme pravda, ako to zdôraznil Súdny dvor, že predmetom smernice 2016/343 je zaviesť spoločné minimálne pravidlá, a teda nie je úplným a vyčerpávajúcim nástrojom, ktorého cieľom by bolo upraviť všetky podmienky prijatia súdneho rozhodnutia.⁵¹ Normotvorca Únie tak v odôvodnení 48 tejto smernice spresňuje, že členské štáty by mali môcť rozšíriť „práva stanovené v [uvedenej smernici] s cieľom poskytnúť vyššiu úroveň ochrany“. Myslím si však, že keď členský štát vyžaduje od obvinenej osoby, aby sa zúčastnila na súdnom konaní, nerozširuje tým právo tejto osoby byť prítomný na súdnom konaní, ale naopak ho obmedzuje tým, že z neho robí povinnosť a odoberá možnosť dobrovoľne sa vzdať tejto účasti, hoci ju tá istá smernica výslovne priznáva. Nemožno sa teda domnievať, že takéto opatrenie prispieva k posilneniu procesných práv uvedenej osoby, keďže v prípade, ak si to vyžaduje dôležitý záujem, môžu členské štáty prijať opatrenia na zabezpečenie účasti dotknutej osoby na pojednávaní ako je napríklad odsúdenie zadržanej osoby v zrýchlenom konaní, nariadenie súdneho dohľadu alebo väzby dotknutej osoby.

117. Tento výklad je v súlade s líniou judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Hoci tento súd uznáva dôležitosť prítomnosti obvineného tak vzhľadom na jeho právo byť vypočutý, ako aj nevyhnutnosť preskúmať správnosť jeho tvrdení a konfrontovať ich s výpoveďou obeť a svedkov, ponecháva členským štátom voľnosť pri úprave pravidiel súdneho konania, aby zabezpečili kontradiktórnosť pojednávania a „uprednostnili“ prítomnosť obvineného. Tento súd tak iba vyzýva vnútroštátneho zákonodarcu, aby „odrádzal“ od neodôvodnenej neúčasti⁵² využitím prostriedkov, ktorými disponuje vo svojom vnútroštátnom právnom poriadku. Ako to preukazuje použitý slovník, uvedený súd teda nezakotvuje žiadnu povinnosť obvinenej osoby zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci.

⁴⁹ Pozri rovnako odôvodnenie 35 smernice 2016/343.

⁵⁰ Pozri súhlasné stanovisko, ktoré pripojil sudca Giovanni Bonello k rozsudku ESLP, 21. januára 1999, Van Geysseghem v. Belgicko (CE:ECHR:1999:0121JUD002610395).

⁵¹ Pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. septembra 2018, Milev (C-310/18 PPU, EU:C:2018:732, body 45 až 47), a z 13. februára 2020 Specializirana prokuratura (Pojednávanie v neprítomnosti obvinenej osoby) (C-688/18, EU:C:2020:94, bod 30 a citovaná judikatúra).

⁵² Pozri najmä rozsudky ESLP, 23. novembra 1993, Poitrimol v. Francúzsko (CE:ECHR:1993:1123JUD001403288, § 35), a 9. júla 2015, Tolmachev v. Estónsko (CE:ECHR:2015:0709JUD007374813, § 47).

118. S prihliadnutím na všetky tieto skutočnosti navrhujem Súdnemu dvoru, aby rozhodol, že článok 8 ods. 1 smernice 2016/343, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby obvinené osoby mali právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej je obvinená osoba povinná zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci.

V. Návrh

119. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem Súdnemu dvoru, aby na prejudiciálne otázky, ktoré položil Sofijski rajonen sad (Okresný súd Sofia, Bulharsko), odpovedal takto:

1. Článok 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/343 z 9. marca 2016 o posilnení určitých aspektov prezumpcie nevinoty a práva byť prítomný na konaní pred súdom v trestnom konaní sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej praxi, podľa ktorej sa vykoná rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, voči štátnemu príslušníkovi tretej krajiny, hoci sa proti nemu vedie trestné stíhanie pre spáchanie závažného trestného činu, bez toho, aby príslušné vnútroštátne orgány prijali osobitné mechanizmy nevyhnutné na to, aby umožnili tomuto štátnemu príslušníkovi byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci.

Za týchto okolností si prijatie rozhodnutia o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu, vyžaduje, aby bolo v každom jednotlivom prípade overené, či je okamžitý výkon tohto rozhodnutia zlučiteľný s právom obvinenej osoby na obhajobu a či prípadne netreba odložiť odsun alebo zrušiť či pozastaviť zákaz vstupu a pobytu v súlade s článkom 9 a článkom 11 ods. 2 tejto smernice.

2. Článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby členský štát súdil štátneho príslušníka tretej krajiny, proti ktorému bolo vydané rozhodnutie o návrate, ku ktorému je pripojený zákaz vstupu a pobytu na vnútroštátnom území, v jeho neprítomnosti pod podmienkou, že obvinená osoba bola nielen včas informovaná o súdnom konaní a o dôsledkoch neúčasti, ale že jej tiež boli dané k dispozícii osobitné opatrenia, aby sa mohla zúčastniť na súdnom konaní a že sa tejto účasti slobodne a jednoznačne vzdala alebo že táto osoba, ktorá bola informovaná o súdnom konaní, je riadne zastúpená splnomocneným obhajcom, ktorého určila ona sama alebo bol ustanovený *ex officio*.

3. Článok 8 ods. 2 smernice 2016/343 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni tomu, aby sa členský štát mohol domnievať, že osoba sa slobodne vzdala účasti na súdnom konaní vo vlastnej veci, keď táto osoba, hoci bola informovaná o dôsledkoch neúčasti, vyjadrila túto vôľu počas prípravného konania v štádiu, keď ešte nebol určený dátum súdneho konania.

4. Článok 8 ods. 1 smernice 2016/343, podľa ktorého členské štáty zabezpečia, aby obvinené osoby mali právo byť prítomný na súdnom konaní vo vlastnej veci, bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že obvinená osoba je povinná zúčastniť sa na súdnom konaní vo vlastnej veci.